

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філософський

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика організації філософських дискусій

Освітня програма Філософія

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика організації філософських дискусій
Викладач (-і)	Даниляк Ростислав Петрович
Контактний телефон викладача	0978836373
E-mail викладача	danylyak@i.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.2. Вибіркові дисципліни. 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента.
Обсяг дисципліни	90 год. (3,0 кредити)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	

2. Анотація до курсу

Предмет „Методика організації філософських дискусій” читається студентам-магістрам першого року навчання спеціальності 033 – Філософія. В межах лекційного викладу та семінарської практики з „Методики організації філософських дискусій” акцент робиться на традиційному зв'язку між дискурсивними практиками, з одного боку, та продукуванням, поширенням та передачею філософського знання, – з іншого.

Курс лекцій присвячено теоретичним та методологічним складовим філософської дискусії. Теоретична складова змістовно розкрита через поняття дискурсивної природи філософії та історичних типів філософської дискусії. Методологічні питання – з огляду на основні завдання дисципліни – оглядаються докладніше, включаючи аналіз етапів підготовки до дискусії, її ведення, а також ідейно-методологічного фону будь-якої практики суперечки зі світоглядної проблематики. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити необхідні навички для успішного ведення філософської дискусії. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних знань з мистецтва полеміки, але й набуття студентами вмінь критично мислити та висловлювати свою точку зору на світоглядні питання, будувати аргументацію, фіксувати приховані прийоми, використовувати опонентом, успішно протистояти їм, а також ідентифікувати фонове знання (упередження, переконання, стереотипи), які зумовлюють той чи інший спосіб чи зміст дискутування.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни „Методика організації філософських дискусій” є пояснити студентам принципові відмінності між способами філософування, обґрунтувати дискурсивний характер філософування, найважливіші принципи підготовки до філософської дискусії та її ведення.

Завдання дисципліни: розкрити зміст класичного та некласичного історичних типів дискусії; з'ясувати найважливіші функції філософії як дискурсивної практики; визначити зміст найважливіших складових дискусії, вимог до організації та проведення філософської суперечки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- риси, що відрізняють монологічне філософування від діалогічного;
- найважливіші змістовні та формальні вимоги до підготовки та ведення філософської дискусії;
- особливості використання аргументації в дискусії, класичні та неklasичні прийоми ведення суперечки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*:

- добирати ефективні методи впливу на сприйняття студентів з метою засвоєння навчальної інформації;
- застосовувати методи навчання і виховання у ВНЗ;
- виявляти базову суб'єктність і аксіологічні пріоритети, закладені в філософських гіпотезах;
- аналізувати різні ціннісні системи та погляди з позиції об'єктивності та толерантності
- володіти методологічним інструментарієм досліджень
- організовувати, готувати та вести філософські суперечки
- використовувати прийоми і методи творчого мислення
- самостійно формулювати та висловлювати думки по змісту дискусійних питань
- критично переосмислювати набуті знання та стереотипи у сприйнятті та розумінні людини та її цінності у світі, толерантно відноситися до поглядів інших людей на ці проблеми.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності загальнонаукові:

- володіння навичками наукового дослідження у філософії
- прагнення до відкриття нового, залучення нестандартних смислів, в т.ч. з інших предметних дисциплін
- вміння писати власні тексти аналітичного та публіцистичного характеру в різних форматах

Компетентності інструментальні:

- вміння застосовувати для вирішення пізнавальних задач ефективні стратегії і засоби
- вміння переконливо викласти власну експертну позицію
- вміння ефективно використовувати засоби фахової усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами
- володіння навичками та сучасними методиками освітньої діяльності в галузі філософії

Компетентності професійні:

- розуміння необхідності дотримуватися етики науковця
- здатність оперативно аналізувати значні масиви текстів, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації

Компетентності соціальні:

- здатність до нестандартного розв'язання задач, самостійності міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, вміння виявляти та розв'язувати проблеми
- оволодіння різними режимами та формами публічного мовлення, засобами та стратегіями інтелектуальної полеміки

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	58

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-й семестр	033 Філософія	I курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Зв'язок дискусії з природою філософського знання. Дискурсивність філософії. Монологічність та діалогічність філософії. Класичний та некласичний типи філософської дискусії.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 4 год.	Алексеев А.П. Философский текст: идеи, аргументация, образы. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 328 с. Карамишева Н.В. Логика. Познавание. Эвристика: Посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – 352 с. Малахов В. Етика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006. – 400 с. Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.	Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.	80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)	вересень 2019 р. (згідно з електронним розкладом)
Тема 2. Підготовка до дискусії. Визначення та формулювання	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	Карамишева Н.В. Логика. Познавание. Эвристика: Посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – 352 с. Леммерман Х. Уроки риторики и дебатов / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство „Уникум Пресс”», 2002. – 336 с. Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.:	Підготовка конспекту семінарського заняття, 8 год.	80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж	вересень 2019 р. (згідно з електронним розкладом)

<p>складових дискусії. Особливості визначення та обґрунтування предмету філософської дискусії. Тема дискусії. Визначення кола літератури. Планування ходу дискусії. Різновиди дискусії в залежності від мети. Роль модератора в дискусії. Вимоги до особи модератора філософської дискусії. Особливості вироблення повістки у філософській дискусії. Протоколювання.</p>		<p>Юрінком Інтер, 2001. – 192 с. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.</p>		<p>семестру)</p>	
<p>Тема 3. Техніка і тактика ведення дискусії. Правила співпраці з партнером. Найважливіші складові етики дискурсу. Прагнення до компромісу як</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (современная немецкая практическая философия). – К.: Наукова думка, 1994. – 200 с. Ермоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с. Леммерман Х. Уроки риторики и дебатов / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство „Уникум Пресс”», 2002. – 336 с. Малахов В. Этика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006. – 400 с. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>жовтень 2019 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

<p>вимога етики дискурсу. Процедурні правила ведення дискусії. Правила організації дискусії.</p>		<p>Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. – СПб.: Наука, 2001. – 380 с. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.</p>			
<p>Тема 4. Аргументаційна складова дискусії. Традиційні методи аргументації. Нетрадиційні методи аргументації. Некоректні способи аргументації.</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – 352 с. Леммерман Х. Уроки риторики и дебатов / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство „Уникум Пресс”», 2002. – 336 с. Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с. Родос В.Б. Теория и практика полеміки. – Томск: Томский государственный университет им. В. В. Куйбышева, 1989. – 55 с. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>жовтень 2019 р. (згідно з електронним розкладом)</p>
<p>Тема 5. Техніки та способи впливу на опонента. Класифікація технік та способів впливу. Характеристика партнерських (допоміжних) впливів. Характеристика впливів через</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>Ґжегорчик А. Життя як виклик. Вступ до раціоналістичної філософії. – Варшава, Львів, 1997. – 264 с. Леммерман Х. Уроки риторики и дебатов / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство „Уникум Пресс”», 2002. – 336 с. Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 10 год.</p>	<p>80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>листопад 2019 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

натиски та насильницьких впливів.					
Тема 6. Поняття та образна мова у дискусії. Навички мовця з оперування поняттями. Поняття та термін. Образ як візуалізація філософської ідеї. Статичний та динамічний образ.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	Герасимова І.А. Имя, образ, понятие / И.А.Герасимова // Мысль и искусство аргументации. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – С. 113-144. Гриненко Г.В. Аргументация и коммуникация / Г.В.Гриненко // Мысль и искусство аргументации. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – С. 58-89. Ильин М.В. Слова и смыслы. Опыт описания ключевых политических понятий. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 1997. – 432 с. Корсакова Л.В. Понятие и образ: эпистемологический потенциал философских и художественных текстов / Л.В.Корсакова // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 1: Регионоведение: философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология. – 2010. – № 4. – С. 53-58.	Підготовка конспекту семінарського заняття, 8 год. Підготовка до написання самостійної роботи, 2 год.	80 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру) 20 балів (написання самостійної роботи)	листопад 2019 р. (згідно з електронним розкладом)

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «не зараховано»; 50 – 100 балів – «зараховано». Оцінка розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 20. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 20 = 3,75 \times 20 = 75$ (балів)
Вимоги до письмової роботи	Одна письмова робота у вигляді аналізу обраного кінофрагмента на предмет ідентифікації техніки (тактики) впливу на опонента. Час виконання: 20 хв. (в межах семінарського заняття).
Семінарські заняття	В межах дев'яти запланованих семінарських занять є обов'язковими чотири усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно». Обов'язковим є написання однієї письмової роботи на семінарському занятті 9. Результат оцінюється як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше п'яти оцінок (чотирьох – за усні відповіді та однієї – за письмову роботу) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для

зарахування курсу.

7. Політика курсу

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних письмових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання роботи. Відпрацювання проводяться в межах консультацій.

8. Рекомендована література

1. Алексеев А.П. Философский текст: идеи, аргументация, образы. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 328 с.
2. Герасимова И.А. Имя, образ, понятие / И.А.Герасимова // Мысль и искусство аргументации. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – С. 113-144.
3. Гриненко Г.В. Аргументация и коммуникация / Г.В.Гриненко // Мысль и искусство аргументации. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – С. 58-89.
4. Гжегорчик А. Життя як виклик. Вступ до раціоналістичної філософії. – Варшава, Львів, 1997. – 264 с.
5. Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (современная немецкая практическая философия). – К.: Наукова думка, 1994. – 200 с.
6. Ермоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
7. Ильин М.В. Слова и смыслы. Опыт описания ключевых политических понятий. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 1997. – 432 с.
8. Карамішева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – 352 с.
9. Корсакова Л.В. Понятие и образ: эпистемологический потенциал философских и художественных текстов / Л.В.Корсакова // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 1: Регионоведение: философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология. – 2010. – № 4. – С. 53-58.
10. Леммерман Х. Уроки риторики и дебатов / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство „Уникум Пресс”», 2002. – 336 с.
11. Малахов В. Етика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.
12. Поварнин С. И. Искусство спора. – М.: Искусство, 1995. – 320 с.
13. Родос В.Б. Теория и практика полемики. – Томск: Томский государственный университет им. В. В. Куйбышева, 1989. – 55 с.
14. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.
15. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. – СПб.: Наука, 2001. – 380 с.
16. Хоменко І.В. Евристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с.
17. Шипунова О.Д. Логика и теория аргументации: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 270 с.
18. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми. – Минск: Харвест, 2004. – 512 с.

Викладач

Даниляк Ростислав Петрович